

Stáčanie kilometrov: prevencia je účinnejšia ako sankcia

V rámci EÚ sú za lídrov v boji proti stáčaniu kilometrov najčastejšie označované dve krajiny: Holandsko (so systémom Nationale AutoPas) a Belgicko (Car-Pass). Obidve zriadili databázové systémy, ktoré uchovávajú záznamy o najazdených kilometroch nielen z pravidelných technických kontrol, ale hlavne zo širokého spektra subjektov z autobrandže. Počet vozidiel so zmanipulovaným odometrom sa v oboch krajinách po zavedení systémov výrazne znížil. Na podobnú cestu ako Belgicko sa vydalo aj Slovensko.

Slovenská republika pred dvoma rokmi novelou zákona č. 725/2014 Z. z. o podmienkach prevádzky vozidiel v premávke na pozemných komunikáciách a o zmene a doplnení niektorých zákonov ustanovila a zriadila Register prevádzkových záznamov vozidiel (RPZV) vrátane údajov z počítadiel celkovej prejdenej vzdialenosti vozidiel. Nový zákon o prevádzke vozidiel v cestnej premávke (č. 106/2018) ustanovuje od 20. mája tohto roka povinnosť zasielať informácie o vozidlách do RPZV širokej škále štátnych aj súkromných subjektov. Jedná sa hlavne o informácie z TK, EK a kontrol originality, informácie o evidenčných zmenách vozidiel a o dopravných nehodách od orgánov Policajného zboru, o medzinárodnej preprave od ministerstva dopravy, o opravách a údržbe vozidiel od výrobcov, zástupcov výrobcov vozidiel a všetkých legálnych opravovní. Ďalej sa jedná o informácie o predajoch vozidiel od podnikateľov, o poistných udalostiach vozidiel od poisťovní, ako aj o údaje z odometra ojazdených vozidiel v čase jeho financovania od leasingových spoločností, od osôb oprávnených vykonávať legálne zásahy do odometrov a od znalcov po obhliadke vozidla. Zasláním informácií do RPZV je zároveň splnená povinnosť bezodkladne oznámiť Slovenskej obchodnej inšpekcii každú zistenú manipuláciu s odometrom.

Údaje z RPZV sa poskytujú formou výpisu tzv. ODO-Pass-u. Ďalší typ výpisu, tzv. ODO-Pass EU obsahuje údaje z krajiny dovozu poskytované prostredníctvom EUCARIS-u a sú dostupné na pracoviskách kontroly originality, ktoré kontrolujú dovážané vozidlá. Výpis prezentuje historické údaje priebehu najazdených kilometrov aj formou prehľadného grafu, na ktorom je manipulácia ľahko viditeľná. **Register je už pripojený do EUCARIS-u, prostredníctvom ktorého sa vymieňajú údaje s členskými štátmi. Takto sa za prvých päť mesiacov tohto roka napr. pri dovozoch z Holandska podarilo znížiť počet manipulácií zo 42 % na necelých 11 %. Vozidlá boli v priemere stočené o 77 300 kilometrov. Výnimkou nie sú ani vozidlá z Belgicka, ktoré mali pred dovozom na Slovensko v priemere stiahnuté počítadlo prejdenej vzdialenosti o 54 600 km. Podobne ako v prípade Holandska počet vozidiel so stočenými kilometrami klesá aj z druhej krajiny Beneluxu. Kým v marci malo stočené kilometre 14,8 % vozidiel, v máji to bolo len 5,9 %. Výmena údajov z databáz s počítadlami prejdených vzdialeností na základe uvedených skutočností potvrdzuje výrazné zníženie počtu dovezených vozidiel so stočenými kilometrami.**

Do RPZV má prístup hlavne Slovenská obchodná inšpekcia, orgány Policajného zboru a typový schvaľovací orgán. Zásadný rozdiel oproti doterajšej praxi je práve v spôsobe prístupnosti informácií. Kým v nedávnej minulosti boli údaje o priebehu najazdených kilometroch bežne dostupné na internete, informácie z registra nie sú poskytované priamo v otvorenej forme, nakoľko dochádzalo k ich zneužívaniu. Uvedenú skutočnosť si zatiaľ na Slovensku uvedomuje

málokto a mnohí sa v nevedomosti naďalej dožadujú voľného prístupu k údajom o najazdených kilometroch. Rovnaký model zaviedlo aj Belgicko počas 12 ročnej praktickej prevádzky ich systému Car-Pass, ktorý sa stal vzorovým riešením pre celú EÚ. Jedná sa najmä o dve formy zneužitia – treťou osobou a podvodníkmi. Kým v prvom prípade zverejňovaním informácií bez súhlasu dotknutej osoby, čo je neprípustné, môže dôjsť k porušovaniu jej práv, v druhom prípade - zverejňovaním údajov dochádza k stáčeniu najazdených kilometrov tesne nad poslednú známu hodnotu, takže manipuláciu tušíte, ale ju len ťažko preukázate, čím sa systém stáva neúčinný. Preto sú informácie z RPZV dostupné len formou výpisu – ODO-Pass-u. Pred vytlačeníím výpisu musí poskytovateľ výpisu najprv zaznamenať do registra aktuálnu hodnotu z odometra. Bez toho nie je možné ODO-Pass vytlačiť. Tento je prioritne určený prevádzkovateľovi, ktorý rozhodne, či výpis zverejní alebo poskytne údaje na jeho overenie. Overiť existenciu alebo pravosť ODO-Pass-u môže spotrebiteľ/kupujúci bezplatne cez webový portál www.rpzv.sk.

Podstatou súčasného európskeho snaženia už nie je prioritne represia a postih za podvod s najazdenými kilometrami, nakoľko táto cesta sa ukázala ako absolútne neúčinná hlavne v krajinách, kde podvody s odometrami ustanovili za trestný čin. Skúsenosti belgického systému Car-Pass potvrdili, že prevencia je podstatne účinnejšia ako sankcia. Bez funkčného systému je takmer nemožné podvodníkovi manipuláciu dokázať, a tým pádom ho aj právoplatne odsúdiť. Cieľom je dosiahnuť takú frekvenciu záznamov, ktorá buď manipuláciu s najazdenými kilometrami odhalí, alebo ju urobí finančne nezaujímavou. Údaje sa zväčša budú zasielať automatizovane priamo z produkčných systémov prispievateľov. **Hneď za prvých osem pracovných dní od účinnosti nového zákona sa do systému za účelom prispievania údajmi zaregistrovalo okolo 300 autobazárov, autoservisov, lízingových a poisťovacích spoločností a znalcov v doprave.**

Zdroj: www.rpzv.sk